

Université
Michel de Montaigne
Bordeaux 3

Chaire UNESCO en éducation, formation et
recherche pour le développement durable

*A fenntartható fejl és holisztikus
megközelítése*

*Une approche holistique du
développement durable*

MAGYAR PROFESSZOROK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGE (MPNSZ)
International Association of Hungarian Professors (IAHP)
Association Internationale des Professeurs Hongrois d'Université (AIPH)

Budapest, 2012

Felelős kiadó
Besenyei Lajos

Felelős szerkesztő
Guy Turchany

Szerkesztők
Busku Szilvia, Gócza Julianna, Turcsányi Károly

A borító
Pascal Besson féldomborművének
(Maillefer SA gyárépület, Svájc) felhasználásával készült

Nyomdai előkészítés
Busku Szilvia

Nyomta és kötötte
Sprint Nyomdaipari és Szolgáltató Kft., Miskolc

ISBN 978 963 08 3696 8

© Christian Mühlethaler, Besenyei Lajos, Havas László, Guy Turchany, Turcsányi Károly,
Bulla Miklós, Balázs Béla, Hetesi Zsolt, Bozó László, Czelnai Rudolf, Claude Poudrier,
Várallyay György

MAGYAR PROFESSZOROK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGE

International Association of Hungarian Professors (IAHP)
Association Internationale des Professeurs Hongrois d'Université (AIPH)

Tartalomjegyzék

El szó – BESENYEI LAJOS	4
Foreword to the publication on the pre-conference of november 18, 2011 on “a holistic approach to sustainable development and tools for its realization” - CHRISTIAN MÜHLETHALER Ambassadeur Suisse	6
Miért éppen ez a téma? Miért éppen ez a könyv? Le but de notre publication? - GUY TURCHANY	9
A kultúra szerepe a népek fenntartható fejl désében – HAVAS LÁSZLÓ	12
A "panem et circenses" elve és hatása a fenntartható fejl dés holisztikus vizsgálatára - GUY TURCHANY, TURCSÁNYI KÁROLY	24
A fenntarthatóság fogalmának értelmezése - reziliens alkalmazkodás – BULLA MIKLÓS	43
Ember és természet fenntartható holisztikus rendszerben – BALÁZS BÉLA, HETESI ZSOLT	55
Éghajlatváltozás: bizonyosság és bizonytalanság – BOZÓ LÁSZLÓ	65
Az éghajlati rendszer megfigyelése – CZELNAI RUDOLF	71
Action research is attractive to youth and beyond! – CLAUDE POUDRIER	78
Vannak-e a fenntartható fejl désnek talajtani korlátai? – VÁRALLYAY GYÖRGY	87
A jövő a mi ügyünk, az út a kutatás és a cselekvés – TURCSÁNYI KÁROLY, GUY TURCHANY	
„L’avenir est notre affaire” recherche – action – retour d’expérience”	106
A szerz k - Curriculum vitæ (CV)	116

**Université de Bordeaux chaire UNESCO "...Éducation, formation et recherche pour le
développement durable" et le réseau UNITWIN**

EL SZÓ

BESENYEI LAJOS, MPNSZ elnöke

Miskolci Egyetem - Feln ttképzési Regionális Központ Elnöksége
Egyetemváros H - 3515 Miskolc, e-mail: stbes@uni-miskolc.hu

Exponenciálisan gyorsuló világunkban az emberiség javát szolgáló eredmények mellett egyre plasztikusabban jelennek meg azok a veszélyek, amelyek beláthatatlan károkat okozhatnak, amelyek veszélyeztethetik az emberiség jövőjét. A fejlődés „áldás és átok” kettőssége nem új felismerés, a Római Klub 1968-as megalakulása egyik fontos állomása ezen folyamatnak.

A XX. században a társadalmi, gazdasági és technikai fejlődés eredményei felülmúltak minden korábbi elképzelést, olyan új eredmények születtek, amelyek mindegyike még csak félig új fejlődési szakasz indulását jelentették, ugyanakkor megjelentek olyan aggasztó jelek, amelyek eddig ismeretlen veszélyekre figyelmeztettek. A növekedéssel együtt járó problémák egyre erőteljesebb hangsúlyt kaptak, egyre szélesebb körben merült fel a „növekedés határának” kérdése. A Római Klub világmodelljei pontosan azzal a céllal készültek, hogy felhívják a figyelmet ezekre a veszélyekre, hogy kiközökentsék az embereket abból a kényelmi helyzetből, melyet nem kis mértékben a problémák fel nem ismerése, vagy azok szándékos figyelmen kívül hagyása táplált.

Az elmúlt évtizedekben a tudomány mindegyike, felelősen gondolkodó emberek sokat tettek azért, hogy az egyre veszélyesebbé váló helyzet változzon, a döntéshozók felismerjék a beavatkozások szükségességét. A probléma lényege a természet, gazdaság és társadalom makro rendszerei közötti összhang megbomlásában keresendő. A XX. században a gazdaság primátusa egyre erőteljesebbé vált, a fogyasztás minden határon túli növelése - illetve az erre irányuló ösztönzés - megállíthatatlan folyamatnak tekintették. A gazdasági (profit) érdek maga alá gyűrte a természet alrendszerét, a gazdaság törvényei és kívánalmai váltak meghatározóvá a területen is, háttérbe szorítván a természet örökérvényű és megváltozhatatlan törvényszerűségeit. Ennek következtében a természeti kincsek ésszerűtlen kirablása, tönkretétele, a Földi élet létezési alapfeltételeinek károsítása egyre aggasztóbb méreteket öltött. Hasonló helyzet alakult ki a társadalmi szféra vonatkozásában is, háttérbe szorultak, szétestek, sok esetben megsemmisültek a társadalmi létet jellemző alapvető törvényszerűségek és helyüket a gazdasági szféra törvényei foglalták el. (Így pl. az együttműködés, egymás segítése, együttélés társadalmi követelményeit a verseny, a versenytárs legyőzése és megsemmisítése, a kapcsolatok haszonelvű sége foglalta el.)

A megbomlott „világrend” szükségképpen a jelenlegi gazdasági, természeti és társadalmi (!) világválsághoz vezetett. Ebből egyértelműen következik, hogy a válságból való kilábalásnak egyetlen lehetséges útja van: a rendszer megbomlott egyensúlyának helyreállítása, részleges, csak az egyes elemeket érintő változtatások nem vezethetnek végleges eredményre.

A Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetsége küldetéséből következően kiemelt és fokozott figyelmet fordít az emberiség létét, jelenét és jövőjét befolyásoló folyamatok és jelenségek vizsgálatára, elemzésére és értékelésére, a felmerült problémák megoldásának segítésére. A Szövetség által megjelenített sokszínű és magas szintű szellemi érték, tudás állomány speciális lehetőséget kínál a fenti célok teljesítésére.

Ennek konkrét formája az Önök kezében lévő tanulmánykötet, amely az MPNSZ első tudományos konferenciája alapján született és első megnyilvánulása az eljövendő tudományos konferenciáknak és tanulmányköteteknek.

Mint köztudott, minden eredmény, minden esemény mögött önzetlenül dolgozó emberek állnak, így van ez jelen kiadványunk esetében is.

Budapest, 2012. március 5.

Abstract

FOREWORD

BESENYEI LAJOS, President of IAHP

Miskolci Egyetem - Felnőttképzési Regionális Központ Elnöksége
Egyetemváros H - 3515 Miskolc, e-mail: stbes@uni-miskolc.hu

The achievements of the human mankind are accompanied with dangers which could result in unpredictable damages for the human beings. During the past several decades the scientists and the people thinking in a responsible way made several contributions to change the continuously increasing and threatening situation and to provide information for the decision makers. The unreasonable exploitation of the natural resources and the impairment of the basic conditions of the life in the Earth reached the critical level. It can be concluded that there is only one way to solve this crisis: the restoration of the equilibrium situation. Partial solutions focusing on certain issues will not result in solution for the crisis.

The International Association of the Hungarian Professors committed itself to contribute to the better understanding of the processes and changes occurring and influencing the present and the future of the human mankind.